

Van: David Meijer
Telefoon: 14 010

Uw kenmerk: 23bb005075
Ons kenmerk: M2307-1687 23bo006747

Onderwerp: 'Privacywaakhond tikt Rotterdam
op de vingers'

Datum: B&W 5 september 2023

Aan de gemeenteraad

Op 20 juli 2023 stelde J.M. Nunnely (D66) ons schriftelijke vragen naar aanleiding van het artikel in het AD van 18 juli jl. 'Privacywaakhond leest Rotterdam de les over manier waarop gemeente fraude opspoot: 'Grote zorgen'."

Inleidend wordt gesteld:

In het artikel uit het AD van gisteren valt te lezen dat Rotterdam op de vingers is getikt door de privacywaakhond. Wederom lijkt onze gemeente fouten te maken op het gebied van fraudeopsporing middels bepaalde algoritmen. Drie weken geleden stelden wij al vragen over de 100%-fraudeaanpak, benoemd door wethouder Versnel. De Autoriteit Persoonsgegevens trekt nu aan de bel, omdat Rotterdam tóch aan een nieuwe versie van dit algoritme zou werken, waar eerder al beterschap over is beloofd.

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Bent u bekend met het artikel: Privacywaakhond leest Rotterdam de les over manier waarop gemeente fraude opspoot: 'Grote zorgen'?

Antwoord:

Ja, dit artikel is bekend.

Vraag 2:

Klopt de constatering dat Rotterdam momenteel toch werkt (of heeft gewerkt) aan een nieuwe versie van dit omstreden algoritme? Zo ja, willen we dan niet van onze fouten leren? Zo nee, waarom ontvangt de Autoriteit Persoonsgegevens deze signalen dan?

Antwoord:

Nee. Zie ook brief 23bb004551 d.d. 27 juni 2023.

Waarom en welke signalen de Autoriteit Persoonsgegevens ontvangt, is niet aan ons College om te duiden. Wij zien de vraag om informatie evenwel als gelegenheid om opnieuw, zoals eerder al richting de Rotterdamse Rekenkamer en het onderzoekscollectief Lighthouse, volstrekt transparant te zijn over het algoritme dat in 2021 voor het laatst is gebruikt en, zoals eerder al aan uw raad in brief 23bb004551 d.d. 27 juni 2023, over de inmiddels gepauzeerde ontwikkeling van een nieuw risico-inschattingsmodel.

Vraag 3:

In 2021 heeft de gemeente beterschap beloofd. Blijkt dit (gezien bovenstaande) een loze belofte? Zo nee, hoe heeft de gemeente zich dan verbeterd? Zo ja, hoe gaat de gemeente deze belofte alsnog nakomen?

Antwoord:

Nee. Zie ook brief 23bb004551 d.d. 27 juni 2023.

Vervolgens wordt gesteld:

In het artikel staat: "De gemeente laat desgevraagd weten met analytics uitkeringsfraude gestopt te zijn en ook het nieuwe systeem te hebben afgeblazen. Dat besluit is vorige maand genomen."

Vraag

Kunt u bevestigen dat er niet meer wordt gedacht of gewerkt aan dit omstreden algoritme? Kunt u daarnaast uiteenzetten hoe de samenstelling van dit team tot stand is gekomen? Wie of welke partijen waren verantwoordelijk voor het creëren van dit algoritme?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 2.

De ontwikkeling van het nieuwe risico-inschattingsmodel werd uitgevoerd door een ontwikkelteam van de gemeente Rotterdam. Er zijn geen externe partijen bij de ontwikkeling betrokken geweest. Bij de ontwikkeling waren technisch specialisten (data-scientists), privacy-specialisten, een data analist, een projectleider, een beleidsadviseur en lijnmanagement betrokken. Daarnaast vond op verschillende momenten overleg plaats met andere expertises, zoals tijdens de ethische sessies.

Vervolgens wordt gesteld:

De verschillende berichtgevingen over pakkansen van 100%, omstreden algoritmen en het versoberen van een aantal Werk & Inkomen aanpakken is voor onze fractie reden tot zorg. Uit bovenstaande berichten zou men kunnen concluderen dat de fraudeaanpak een hogere prioriteit geniet dan mensen daadwerkelijk begeleiden naar een opleiding en/of werk.

Vraag 5:

Deelt u onze zorgen dat wanneer de fraudeaanpak een hoge prioriteit geniet, veel Rotterdammers mogelijk onterecht als fraudeur bestempeld kunnen worden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u garanderen dat de fraudeaanpak niet de hoogste prioriteit geniet?

Antwoord:

Nee, wij delen deze zorgen niet. In het beleidskader 'Werken is Geweldig!' wat na het zomerreces met u besproken wordt, is onze visie uiteengezet. De absolute focus is om mensen weer aan het werk te krijgen. Dat heeft de hoogste prioriteit. Het gebruik van een bijstandsuitkering moet wel eerlijk gebeuren. Door fraude daalt juist het vertrouwen in de sociale zekerheid. Dat moet aangepakt worden.

Hierbij is het van belang om te noemen dat een heronderzoek, waar in het verleden een algoritme bij is gebruikt, geen fraudeonderzoek is. Het heronderzoek is een periodiek gesprek dat wordt afgenomen door een inkomensconsulent. Het maakte voor het heronderzoek niet uit of de bijstandsgerechtigde was geselecteerd door het risico-inschattingsmodel of door bijvoorbeeld een aselechte selectie. De inkomensconsulent hanteert bij een heronderzoek altijd dezelfde werkwijze en controleert of de uitkering nog aansluit bij de situatie van de bijstandsgerechtigde. Een heronderzoek is dan ook geen middel om fraude op te sporen. Bij een heronderzoek kunnen onrechtmatigheden vastgesteld worden. Het zijn veelal fouten/onjuistheden die hersteld moeten worden. Als dat tijdig gebeurt is dat vooral in het belang van de bijstandsgerechtigde.

In de fraudeaanpak worden fraudeonderzoeken uitgevoerd. Hier is en wordt geen algoritme voor gebruikt. Bij het uitvoeren van fraudeonderzoeken is er altijd sprake van een concreet signaal of een melding (van een burger, een collega van de gemeente of een samenwerkingsinstantie) waaruit het vermoeden ontstaat dat er mogelijk sprake is van fraude. In de werkwijze van fraudeonderzoeken wordt aan waarheidsvinding gedaan. De sociaal rechercheur onderzoekt de feiten. De rechtspositie van de betrokkenen staat hierin centraal.

Er is dus geen sprake van dat mensen onterecht als fraudeur zijn aangemerkt of worden bestempeld en alhoewel het rechtmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen erg belangrijk is, krijgt het mensen helpen naar werk de hoogste prioriteit.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb